

P 601

1

Drin

Державний архів Запорізької області

1924 р. – 1925 р.		Запорізька філія Державного видавництва України (Держвидат) м. Запоріжжя Запорізького округу Катеринославської губернії
1925 р. – 31 грудня 1930 р.		Запорізька філія Державного видавництва України (Держвидат) м. Запоріжжя Запорізького округу, УРСР
01 січня 1931 – 1932 р.		Запорізька філія Державного видавничого об'єднання України м. Запоріжжя Дніпропетровської області
1932 р. – невідомо		Запорізька філія Державного видавництва України (Держвидат) м. Запоріжжя Дніпропетровської області

Фонд № 601

ОПИС № 1
справ постійного зберігання
за 1924-1932 рр.

ПЕРЕДМОВА

до опису № 1 фонду № 601 Запорізька філія Державного видавничого об'єднання України, м. Запоріжжя Дніпропетровської області

Історія фондоутворювача

Розвиток радянської видавничої справи розпочався на підставі декретів Раднаркому РРФСР від 10 січня 1917 р. «Про пресу» та від 11 січня 1918 р. «Про організацію Державного видавництва».

Виданням і поширенням радянської преси на теренах України займалося Харківське губернське агентство Центродруку. Діяла Видавниче бюро при Наркоматі освіти УРСР, видавництво ЦК КП(б)У «Космос», видавництва народних комісарів, Академії наук УРСР, спеціалізовані видавництва по випуску технічної літератури, громадські видавничі підприємства.

Постановою ВУЦВК від 5 травня 1919 р. «Про об'єднання всіх окремих радянських видавництв у Всеукраїнське видавництво» було створено Всеукраїнське видавництво (Всеукрвидав) при ВУЦВК, яке об'єднало державні, партійні, та військові видавництва України та розпочало формування видавничої мережі радянського типу. Від січня 1920 р. діяло як Всеукраїнське державне видавництво (Всеукрдержвидав) і було визнано Центральним видавничим органом при ВУЦВК.

У положенні ВУЦВК від 18 серпня 1920 р. зазначено, що «Всеукраїнське державне видавництво є центральним відомством УСРР при ВУЦВК, що відає у загальнодержавному масштабі організацію всієї видавничої справи і розповсюдженням усіх видів друкованих творів», забезпечувало нагляд за діяльністю поліграфічних підприємств, приватних видавництв, здійснювало контроль за розповсюдженням друкованої продукції, облік і розподіл паперу та друкарського майна. Всеукрдержвидав став також центром книжкової торгівлі, йому були передані всі націоналізовані книжкові запаси. З травня 1921 р. підпорядковане Наркомату освіти УСРР.

У рамках нової економічної політики наприкінці 1921 року Всеукрдержвидав було позбавлене свого монопольного становища в галузі книгодрукування. Згідно з положенням «Про роботу радянських, партійних, кооперативних і приватних видавництв» активізувалася самостійна видавнича діяльність радянських, професійних, партійних органів, була дозволена діяльність приватних видавництв і вільний продаж книжок.

В серпні 1922 р. Всеукрдержвидав змінює назву на Державне видавництво України (ДВУ). Й значно розширює свою діяльність, залишаючи за собою право контролю, координування, забезпечення матеріально-технічними засобами всіх видавництв УСРР. ДВУ, який був найбільшим розпорядником книги в Україні, мало мережу місцевих відділень, філій та представництв, через які поширював як власну друковану продукцію, так і продукцію інших видавництв.

Масового характеру набрали українські видання, випуск яких забезпечували найбільші видавництва: Державне видавництво України, видавництва «Червоний шлях», «Книгоспілка» (Всеукраїнське кооперативне книготорговельне і видавниче об'єднання), «Український робітник», які ставили собі за мету сприяти розвитку національного книговидання, вивчаючи

потреби населення України. Книжкова продукція в більшості складалася і з суспільно-політичних видань.

Відносна самостійність у проведенні книготорговельних операцій була надана й іншим видавництвам, які намагалися створити свій торговельний апарат та мережу. «Книгоспілка», яка у своїй книготоргівлі спиралася на низові кооперативи, споживчі товариства та крамниці, опинилася в найкращому становищі стосовно поширення книг на сільському ринку. Приватні видавництва, не маючи свого апарату розповсюдження, користувались крамницями і експедиціями основних видавництв. Щоб поширювати свою продукцію через власні апарати на периферії, видавництва змушенні були торгувати також ї «чужою» продукцією та канцтоварами.

Взявши за основу пропозиції ДВУ, «Книгоспілки» та Комітету у справах друку (КСД) УСРР, ЦК КП(б)У в постанові від 23.01.1929 р. визнало за потрібне підняти якість роботи двох основних книготорговельних апаратів – ДВУ і «Книгоспілки», які повинні були стати основними каналами поширення всієї книжкової продукції в Україні.

Щоб «оздоровити» книготоргівлю в Україні, ДВУ пропонувало зосередити всю роботу по розповсюдженням книг в системі ДВУ та «Книгоспілки», всі інші книготорговельні підприємства ліквідувати, а їх продукцію, на підставі відповідних умов, поширювати через свої канали. По всіх більших містах України ДВУ має філії, книгарні та кіоски, де можна було придбати книжки з усіх галузей.

На 1927 р. єдиними конкурентами філій ДВУ були магазини рапспоживспілок та газетні кіоски, які підтримувались окрвиконкомами і парткомами, в той час, як ДВУ підпорядковувалася РНК УСРР.

У зв'язку зі змінами адміністративно-територіального поділу: ліквідацією округів й утворенням районів у 1930 р. ДВУ та «Книгоспілка» реорганізовують свої філії з окружних на районні.

23 жовтня 1930 р. РНК УСРР прийняла постанову, за якою «Книгоспілка» була реорганізована в Вукоопкнигу — галузеву секцію «Вукоопспілки».

Від 1930-х років одночасно з розгромом українізації посилилася політика централізації видавничої справи та цензурний контроль. Багато видань, готових до друку, було заборонено, знищено цілі тиражі надрукованих книг. Для зручності контролю доведено до крайніх меж централізацію книговидання. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР від 5 грудня 1930 р. Державне видавництво України перетворено в Державне видавниче об'єднання України (ДВОУ) при Наркоматі освіти УСРР, якому було підпорядковано всі головні видавництва.

Це більше посилився контроль ідеологічних партійних органів, зведені до мінімуму видавничу діяльність на місцях. Для керівництва книготоргівлею в складі ДВОУ було утворено Укркнигоцентр.

Наприкінці 1930 р. Комітет у справах друку УСРР прийняв рішення «Про впорядкування книготоргівлі» і поставив питання про розмежування книготорговельної мережі між кооперацією та Укркнигоцентром, якому видавництва повинні були передати свої торгівельні мережі, в т.ч. і сільську

книготорговельну мережу. Він стає головним постачальником наросвітам підручників.

На початку 1931 р. у книжкову торгівлю впровадили так звану 100% розверстку, тобто розподіл літератури між книготорговельними установами без їхніх заявок. А у другому кварталі 1931 р. почалась реорганізація кооперативної книготоргівлі - передача райспілками й робкоопами своєї книготорговельної мережі Вукоопкнизі та утворення роздрібних філій Вукоопкниги - Всеукраїнського галузевого об'єднання оптово-роздрібної торгівлі книгами і культтоварами при Всеукраїнській спілці споживчих кооперативних організацій.

Наприкінці 1931 р. ДВОУ було реорганізовано. Із його складу були виведені самостійні організації: Партийне видавництво, Об'єднання науково-технічних видавництв України, Державне сільськогосподарське видавництво.

Державне видавниче об'єднання України ліквідовано у 1934 р. Після ліквідації ДВОУ ще більше посилився контроль ідеологічних партійних органів, зведеного до мінімуму видавничу діяльність на місцях. Видавнича і друкарська справа сконцентрувалася в спеціалізованих типізованих видавництвах. На місцях було відкрито друкарні, головним чином, для випуску місцевої преси.

Діяльність Запорізької філії Державного видавництва України, від 05 грудня 1930 р. - Державного видавничого об'єднання України (ДВОУ) простежується протягом 1924-1932 рр.

Запорізька філія ДВУ забезпечувала друкованою продукцією і канцтоварами книгарні, підприємства, бібліотеки навчальних закладів, хатичитальні, клуби, школи лікнепу, військові частини і відділи міліції округу, зокрема, заводи «Комунар», «Сільмаштрест», Промкомбінат, Авіазавод, а з 1927 р. - працівників Дніпрельстану.

Історія фонду

Документи видавництва вперше надійшли на державне зберігання 22 вересня 1930 р. від Дніпропетровського обласного архівного управління у кількості 28 справ (ф. 332, оп. 1). 09 липня 1938 р. документи були описані, на них складений опис № 1 на 27 справ. Відповідно до аркуша фонду 20 серпня 1947 р. до фонду надійшло 22 справи.

У 1964 р. 20 справ було виділено в утиль (акт від 15 лютого 1960 р.).

За аркушем фонду, станом на 29 березня 2019 р. у фонді Р-601 Запорізька філія Державного видавничого об'єднання України, м. Запоріжжя Дніпропетровської області нараховувалося 29 справ за 1924-1932, 1938-1939 роки.

З метою покращення інформаційно-пошукового рівня проведено удосконалення опису № 1.

В ході удосконалення (перероблення) опису № 1 фонду Р-601 відбулися наступні зміни:

зменшено кількість на 2 справи:

- в ході уточнення фондування документів справи № 189 та № 190 за 1938-1939 рр. передано до фонду Р-1311 Запорізьке районне відділення

Дніпропетровської обласної контори книготоргового об'єднання державних видавництв, м. Запоріжжя Запорізької області, опису № 1 під номерами відповідно №№ 59, 60 (акт від 28.03.2019 р. № 1/1).

збільшено кількість на 1 справу:

- останньою справою до опису приєднано перескладений опис № 1.

За результатами робіт складено опис № 1 за 1924-1932 рр. на 28 справ з № 1 по № 28.

До описів внесені такі документи:

- обіжники, інструкції, ДВУ, ДВОУ, Укрнігоцентру;
- протоколи засідань президії ВУЦВК, правління, загальних зборів працівників, виробничих і технічних нарад ДВУ, ДВОУ, УКЦ, засідань комісій з перевірки знань української мови працівниками філії, нарад бібліотекарів;
- редакційні плани видавництва, річні звіти з основної діяльності;
- списки книг, зданих до друку та виданих, та таких, що підлягали вилученню до знищення;
- відомості про кількість сільського і міського населення, навчальних закладів, підприємств, установ і організацій із зазначенням їх назв та кількості учнів і працівників, які обслуговувалися Запорізькою філією;
- листування з установами, промисловими підприємствами про виконання замовлень на поставку і оплату літератури, періодичних видань та канцтоварів, погашення заборгованості;
- квартальні торгфінплани, кошториси видатків та звіти про їх виконання, головні книги, баланси, оборотні відомості;
- книга, картки обліку реалізації друкованої продукції;
- акти ревізій фінансово-господарської діяльності;
- відомості нарахування зарплати працівникам Запорізької філії;
- списки, посвідчення працівників;
- колективний договір на 1929 рік.

У ході удосконалення були проведені такі види робіт: перескладені заголовки справ, уточнені крайні дати документів та кількість аркушів у справах, проведено пересистематизацію справ. Справи в описі систематизовані за хронологічним принципом. Для зручності в використанні в кінці річних розділів зроблені посилання на справи, які містять документи за вказані роки.

До опису складений такий довідковий апарат: титульний аркуш, передмова, список скорочених слів, перевідна таблиця шифрів.

Інженер I категорії відділу
забезпечення фізичної збереженості
документів та інформаційних
технологій

Начальник відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату
04.06.2019

Ю.Л. Макаренко

С.Т. Білець

Список скорочень до фонду Р-601

Всеукрвидав	Всеукраїнське видавництво
Всеукрдержвидав	Всеукраїнське державне видавництво
Вукопкнига	Всеукраїнське галузеве об'єднання оптово-роздрібної торгівлі книгами і культтоварами
Вукоопспілка	Всеукраїнська спілка споживчих кооперативних організацій
ВУЦВК	Всеукраїнський центральний виконавчий комітет
ДВУ	Державне видавництво України
ДВОУ	Державне видавниче об'єднання України
Книгоспілка	Всеукраїнське кооперативне книготорговельне і видавниче об'єднання
КСД УСРР	Комітет у справах друку УСРР
РНК УСРР	Рада народних комісарів УСРР
Робкооп	Робітничий кооператив
Укркнигоцентр, УКЦ	Українське Центральне агентство з розповсюдження творів друку
Управління книжокультторгу	Управління державної торгівлі книгами і культкрамом

Запорізька філія Державного видавничого об'єднання України,
м. Запоріжжя Дніпропетровської області

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Державного архіву
Запорізької області

О.С. Тедеев

2019 р.

Фонд Р-601

ОПИС № 1

справ постійного зберігання
за 1924-1932 рр.

№№ з/п	Старий № справи	Заголовок справи (тому, частини)	Крайні дати документів справи (тому, частини)	Кількість аркушів у справі (томі, частині)	При мітк и
1	2	3	4	5	
1924 рік					
1.	22.	Головна книга	01 серпня – 31 грудня 1924 р.	67	
1925 рік					
2.	65.	Головна книга	30 вересня 1925 р. – 30 вересня 1926 р.	106	
3.	66.	Головна книга	01 жовтня 1925 р. – 30 вересня 1926 р.	47	
1926 рік					
4.	67.	Книга обліку реалізації друкованої продукції	05 лютого – 03 вересня 1926 р.	33	
5.	162.	Накази ДВУ з основної діяльності. Квартальні звіти з основної діяльності. Картки обліку реалізованої продукції. Листування з установами про виконання замовлень на поставки та оплату літератури, періодичних видань та канцтоварів.	15 жовтня 1926 р. – 29 вересня 1927 р.	545	

1	2	3	4	5
	Заяви громадян про передплату видань. Акти перевірок фінансово-господарської діяльності. Посвідчення працівників філій			
6.	102. Головна книга	31 жовтня 1926 р. – 30 вересня 1927 р.	129	

За 1926 р. див. справи № 2, 3

1927 рік

7.	161.	Обіжники, накази ДВУ з основної діяльності. Протоколи засідань президії ВУЦВК, правління та технічних нарад ДВУ. Положення про курси перепідготовки працівників книгарень ДВУ із зазначенням програмами, місця проведення і порядку роботи. Листування з установами про виконання та оплату замовлень на поставки друкованої продукції та канцтоварів. Кошториси філій, відомості видатків	01 березня – 30 вересня 1927 р.	203
8.	163.	Накази ДВУ з основної діяльності. Листування з Акціонерним товариством наукових посібників, управлінням Книгокульттуртуру про виконання замовлень на поставки та оплату літератури, періодичних видань та канцтоварів	11 березня – 23 листопада 1927 р.	101
9.	167.	Листування з Нікопольською, Одеською філіями, райвиконкомами, підприємствами, школами про виконання замовлень на поставки та оплату літератури, періодичних видань та канцтоварів, погашення заборгованості	12 жовтня 1927 р. – 26 квітня 1928 р.	364

1	2	3	4	5
10.	160.	Головна книга	жовтень 1927 р. - вересень 1928 р.	44

За 1927 р. див. справи № 5, 6

1928 рік

За 1928 рік див. справи № 9, 10

1929 рік

11.	174.	Протоколи загальних зборів колективів ДВУ, працівників Запорізької філії, технічних нарад, засідань комісій з перевірки знань української мови працівниками філії. Документи (протоколи засідань, акти) про роботу ревізійної комісії. Колективний договір на 1929 рік	23 січня 1929 р. – 30 вересня 1930 р.	124
-----	------	--	--	-----

1930 рік

12.	171.	Річний звіт з основної діяльності за 1930 р. Акти перевірок фінансово-господарської діяльності	липень 1930 р. – січень 1931 р.	18
13.	169.	Повідомлення щодо перейменування Державного видавництва України з 01 січня 1931 р. у Державне видавниче об'єднання України. Відомості про кількість сільського і міського населення, навчальних закладів, підприємств, установ і організацій із зазначенням їх назв та кількості учнів і працівників, які обслуговувалися Запорізькою філією. Листування з райвиконкомами, ДВУ, УКЦ, Управлінням книго-культурторгу, підприємствами, школами про виконання	24 грудня – 18 листопада 1930 р.	127

1	2	3	4	5
		замовлень на поставки літератури, періодичних видань та канцтоварів, про роботу філії, забезпечення житлом співробітників філії. Списки книг, що знаходилися у книгарнях філій ДВУ та таких, що підлягали вилученню до знищення		
14.	172.	Накази ДВУ, ДВОУ з основної діяльності. Протоколи нарад бібліотекарів. Плани здачі рукописів до друку. Листування з УКЦ, підприємствами, установами про виконання замовлень. Списки книг, що знаходилися в книгарнях Запорізької філії	25 грудня 1930 р. – 23 жовтня 1931 р.	222
15.	170.	Річний звіт з основної діяльності. Акти перевірок фінансово-господарської діяльності	30 грудня 1930 р. – 28 лютого 1931 р.	88

За 1930 р. див. справи № 11, 23

1931 рік

16.	185.	Накази ДВОУ, Комітету у справах друку УРСР з основної діяльності. Листування з міськими, районними виконкомами, громадськими установами та промисловими підприємствами про роботу філії, виконання замовлень на виготовлення печаток і штампів, погашення заборгованості	02 січня – 28 лютого 1931 р.	95
17.	182.	Обіжники, накази Наркомату освіти УРСР, УКЦ з основної діяльності. Листування з УКЦ про виконання замовлень на поставки літератури, періодичних видань та канцтоварів	03 січня – 18 липня 1931 р.	194

1	2	3	4	5	
18.	178.	Обіжники, накази ДВОУ, УКЦ з основної діяльності. Листування з УКЦ, книгарнями міста про виконання замовлень. Списки книг, що підлягали вилученню до знищення	09 січня – 12 жовтня 1931 р.	206	
19.	179.	Накази ДВОУ з основної діяльності. Листування з УКЦ, редакцією газети «Червоне Запоріжжя», міськими, районними установами про виконання замовлень на поставки літератури, періодичних видань та канцтоварів	10 січня – 26 грудня 1931 р.	210	
20.	175.	Протоколи виробничих нарад і зборів працівників УКЦ	15 січня – 16 березня 1931 р.	92	
21.	183.	Обіжники УКЦ, накази з основної діяльності. Редакційні плани видавництва «Господарство України». Листування з УКЦ, артілями про виконання замовлень на поставки літератури, періодичних видань та канцтоварів. Списки книг українською, російською мовами, що знаходились у розпорядженні Запорізької філії, навчальних посібників єврейською, німецькою, польською мовами, що знаходились у розпорядженні Одеської філії. Відомості нарахування зарплати працівникам Запорізької філії	14 березня 1931 р. – 17 січня 1932 р.	238	
22.	180.	Обіжники, накази ДВОУ, УКЦ з основної діяльності. Інструкція УКЦ про обов'язки працівника книгарні. Редакційні плани видавництва. Листування з УКЦ, райвиконкомами з основної діяльності, про виконання замовлень на поставки	16 травня – 03 листопада 1931 р.	321	

1	2	3	4	5
	літератури, періодичних видань та канцтоварів. Списки книг, зданих до друку та виданих			
23.	186. Накази ДВОУ, УКЦ та філії з основної діяльності. Інструкція статистичного бюро про порядок заповнення звітної документації. Листування з УКЦ, міськими, районними установами про поставки та оплату друкованої продукції і канцтоварів, погашення заборгованості. Баланси, кошторис видатків філії	10 жовтня 1930 р. – 15 листопада 1931 р.	204	
24.	184. Листування з УКЦ, редакцією газети «Червоне Запоріжжя», міськими, районними установами про виконання замовлень на поставки літератури, періодичних видань та канцтоварів. Відомість про кількість працівників філії	13 жовтня – 15 грудня 1931 р.	115	
25.	181. Накази ДВОУ з основної діяльності. Редакційні плани видавництва. Листування з УКЦ, міськими, районними установами про виконання замовлень на поставки літератури, періодичних видань та канцтоварів	15 жовтня – 22 грудня 1931 р.	98	
26.	187. Накази ДВОУ з основної діяльності. Листування з УКЦ про поставки та оплату друкованої продукції. Баланс, оборотні відомості філії. Акти ревізій фінансово-господарської діяльності	25 жовтня – 25 грудня 1931 р.	77	
За 1931 р. див. справи № 12, 14, 15				

1	2	3	4	5
1932 рік				
27.	188.	Квартальні торгфінплани на 1932 р. та звіти про їх виконання		71
За 1932 р. див. справу № 21				
28.		Перескладений опис		11

В цей опис внесено 28 (двадцять вісім) од. зб., з № 1 по № 28, в тому числі: літерні номери - , пропущені номери - .

Укладач опису

Інженер I категорії відділу
забезпечення фізичної збереженості
документів та інформаційних
технологій

Макаренко

Ю.Л. Макаренко

Начальник відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату

Білець

С.Т. Білець

СХВАЛЕНО

Протокол засідання ЕПК
Державного архіву
Запорізької області

14.06.2019 № 7

Перевідна таблиця до опису № 1 фонду Р-601

Старий номер справи	Новий номер справи
1	Вибула
2	Вибула
3	Вибула
4	Вибула
5	Вибула
6	Вибула
7	Вибула
8	Вибула
9	Вибула
10	Вибула
11	Вибула
12	Вибула
13	Вибула
14	Вибула
15	Вибула
16	Вибула
17	Вибула
18	Вибула
19	Вибула
20	Вибула
21	Вибула
22	1
23	Вибула
24	Вибула
25	Вибула
26	Вибула
27	Вибула
28	Вибула
29	Вибула
30	Вибула
31	Вибула
32	Вибула
33	Вибула
34	Вибула
35	Вибула
36	Вибула
37	Вибула
38	Вибула
39	Вибула
40	Вибула
41	Вибула
42	Вибула

Старий номер справи	Новий номер справи
43	Вибула
44	Вибула
45	Вибула
46	Вибула
47	Вибула
48	Вибула
49	Вибула
50	Вибула
51	Вибула
52	Вибула
53	Вибула
54	Вибула
55	Вибула
56	Вибула
57	Вибула
58	Вибула
59	Вибула
60	Вибула
61	Вибула
62	Вибула
63	Вибула
64	Вибула
65	2
66	3
67	4
68	Вибула
69	Вибула
70	Вибула
71	Вибула
72	Вибула
73	Вибула
74	Вибула
75	Вибула
76	Вибула
77	Вибула
78	Вибула
79	Вибула
80	Вибула
81	Вибула
82	Вибула
83	Вибула
84	Вибула
85	Вибула
86	Вибула

Старий номер справи	Новий номер справи
87	Вибула
88	Вибула
89	Вибула
90	Вибула
91	Вибула
92	Вибула
93	Вибула
94	Вибула
95	Вибула
96	Вибула
97	Вибула
98	Вибула
99	Вибула
100	Вибула
101	Вибула
102	6
103	Вибула
104	Вибула
105	Вибула
106	Вибула
107	Вибула
108	Вибула
109	Вибула
110	Вибула
111	Вибула
112	Вибула
113	Вибула
114	Вибула
115	Вибула
116	Вибула
117	Вибула
118	Вибула
119	Вибула
120	Вибула
121	Вибула
122	Вибула
123	Вибула
124	Вибула
125	Вибула
126	Вибула
127	Вибула
128	Вибула
129	Вибула
130	Вибула

4

Старий номер справи	Новий номер справи
131	Вибула
132	Вибула
133	Вибула
134	Вибула
135	Вибула
136	Вибула
137	Вибула
138	Вибула
139	Вибула
140	Вибула
141	Вибула
142	Вибула
143	Вибула
144	Вибула
145	Вибула
146	Вибула
147	Вибула
148	Вибула
149	Вибула
150	Вибула
151	Вибула
152	Вибула
153	Вибула
154	Вибула
155	Вибула
156	Вибула
157	Вибула
158	Вибула
159	Вибула
160	10
161	7
162	Вибула
163	8
164	Вибула
165	Вибула
166	Вибула
167	9
168	Вибула
169	13
170	15
171	12
172	14
173	Вибула
174	Вибула

Старий номер справи	Новий номер справи
175	20
176	Вибула
177	Вибула
178	18
179	19
180	22
181	25
182	17
183	21
184	24
185	16
186	23
187	26
188	27
189	Передана до фонду 1311, оп. 1, справа 59
190	Передана до фонду 1311, оп. 1, справа 60

В данній справі прошито і пронумеровано
17 (Синодичний) аркушів.
26.08.2010 р.
Илья (підпис)

6 т. 2. передмова - 4
ансл - 13